

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

A közoktatásügyi miniszter becses figyelmébe.

(i.) „Uj eget és uj földet várunk, melyben lakozzék az igazság.” E szavak jellemzik a közelebről elmúlt győzelmi ünnepély fontosságát. Mint télből a reményterhes szép tavasz, úgy kelt ki a halálból az élet. És annyi évszáz után, nem volna szabad, hogy senkinek ajkáról elröppenjen ama pilátusi szó: „micsoda az igazság?” S pedig fájdalom, e kérdést vizsgálhangozza ma is igen sok felé az önhittség, képmutatás, nagyravágás, melyeknek szülő anyja egytől-egyig a tudatlanság. Már pedig a míg a tudatlanság setésége elűzve nem lesz, addig folytonosan röpkedni fognak a setéségnek prédaleső madarai. Világosság üzi el a setéséget, az értelem világa a tudatlanság éjszakáját. És ha a világosság is együtt terjed a jótékony meleggel, megtermékenyedik a nagy természet és az erkölcsi világ egyaránt. Ám, hogy a termékenység nemes gyümölcsöt érleljen, gondos kéz kell, hogy nemes galylyal oltsa be a vadhajtat s gondos ápolással gazdag termésre ösztönözze azt. Az emberi szellem és kedély nemesbitésének meleg ágyai az iskolák s kertészek benne, minden földi foglalkozásnál fontosabb munkások, a tanerők.

Hazánk tagadhatatlanul nagy lépésekkel halad a népnevelésnek még eddig teljesen fel nem fogott mezején. Az áldott emlékü br. Eötvös József megalkotta az 1868. XXXVIII. törvényczikket. Sokan azt mondták és mondják ma is, hogy e törvényczikkel legalább is fél századdal előzte meg korát. És mondhatjuk a világosság nagy ünnepén, némely jelenségek felett elmélkedve, hogy e mondóknak bizonybizony igaza van. Elmondjuk pár szóban mi-

ért Városunknak van egy jól szervezett, 8 tanerővel ellátott és kitűnő sikert felmutatni képes államilag segélyezett községi elemi iskolája. Az ennek ügyeit vezető iskolaszék a napokban ülést tartott, határozandó a vallás- és közoktatási miniszternek egy néhány nagy fontosságú leirata felett.

Az egyik leirat megsemmisíti a néhai br. Eötvösnek azon intézkedését, melynek célja volt, hogy a tanuló növendék, annyira megszerette az ismeret szerzés útján haladni, hogy ha hivatása el is szólítja a tudomány szerzésnek mezejéről a gyakorlati élet mezejére szólítja át, azután is hasznos könyvek olvasásával nemesítse szívét és fejlessze értelmét. Meg volt rendelve ugyanis, hogy minden növendék beírás czimen köteles 25 krt fizetni, a mely kizárólag iskolai s illetőleg népkönyvtár alapítása és gyarapítására fordítandó. Eötvösnek utódja a kultusministeri bársony székben meghagyja ugyan a czímet és fizetést, de megtiltja annak könyvtár gyarapítására fordítását, utalván azt egyszerűen az iskola közszükségének fedezeti rovatába. Szent Kleofás! Minő nagyszabású reform intézkedés ez! Csak azt nem tudja emberi véges elménk megfogni, hogy valjon az a szerény 25 kr. fog-e akkora ürt betölteni az állampénztárban, mint a milyen nagy ür támad a magyar nemzet közművelődési életében az által, hogy az iskola s illetőleg népkönyvtárak elkallódnak és megsemmisülnek!?

De még jellemzőbb iskolánk költségelőirányzatának megállapítása, a melyet a magas közoktatási ministeriumnak valamelyik derék, becsületes számtisztje készített, anélkül, hogy a költségelőirányzat hátára vezetett indokolásnak egyetlen egy betűjét elolvasta volna. Mi részünkről sokkal magasabbra becsüljük nagy-

méltóságú Trefort Ágoston miniszter urat, hogy sem egy perczig is elhihetnők, miszerint ezen és hasonló költség előirányzatok megállapításáról tudomása lenne, lehetne.

De álljon itt iskolaszékünknek határozata szóról-szóra a mint következik:

„Szilágymegye közigazgatási bizottsága folyó évi márcz. hó 29-ről 830. sz. a. tudatja, mikép a nimlgu vallás- és közoktatási m. kir. minister ur ez évi márcz. hó 16-án 46,687—1886. sz. a. kelt rendeletével a sz.-somlyói községi iskola 1886—87. tanévi fenntartási szükségletének részbeni fedezésére, a sz.-somlyói m. kir. adóhivatalnál 1840 frtnyi állasegélyt engedélyezett, mely összeget elnök, szabályszerűen kiállított és a kir. tanfelügyelő által is láttamozott bélyegtelen nyugta mellett vehet ki.

A helyesbített költségvetés egyik példányának megküldése mellett felhívja az elnökséget, miszerint ezen összegből szigorú felelősség terhe alatt első sorban a tanítók illetményei lesznek kifizetendők; és hogy az 1885. évi jul. és aug. havakra illetéktelenül felvett 556 frt 40 krnyi összeg a költségvetésbe fedezetül felvétellett.

Mindenek előtt határozatilag kimondja az iskolaszék, hogy a mennyiben a tanítók és tanítónők fizetései a egyéb lehető szükségletek a folyó 1886—87. tanévben — állami segély hiányában, — elnök Nagy László, gondnok Somogyi Kálmán és iskolaszéki tag Ruzska István kezessége mellett, a helybeli takarékpénztárból, váltóra kölcsön vett 1800 frt összegből fedeztettek ez ideig, — hogy nevezett iskolaszéki tagokat további felelősség ne terhelje, a kiutalt 1840 frt összegből ezen váltóbeli tartozást fizeti ki s ennek teljesítésére gondnokot utasítja. Továbbá a mennyiben minden évben betervezett költségvetéseit a valóság-nak és a kívánalmaknak megfelelően szerkesztette az iskolaszék is, ezzel szemben, jelentékeny levonások eszközöltettek úgy, hogy a legnagyobb erőfeszítéssel is alig volt képes vezetni, melyhez hozzájárult még azon kellemetlenséget okozó intézkedés is, hogy az állami segélyösszeg csaknem rendszeren az iskolai év vége felé lett kiutalva; ezek alapján, de legfőképpen a a magas kormányzat azon újabb hozott sérelmes intézkedése alapján, hogy a folyó 1886—87. tanévi költségelőirányzat rendjén államsegély szükséglet czimén

TÁRCZA.

Á l m o d o z á s.*)

Lustán dőlök végig a pamlagon s mintha ál-mot kergetnék, lehunyom szemeimet. A lámpa bele csak félig van fölcsavarva és gyenge világát mint egy gyöngíti a tejüveg. Kívül sötét van és mély-séges csönd. Az égen eső-fellegek gomolyognak, nem bocsátva le a csillagfényt, a hold sugarát. És mint folyton lehunyva tartom szemeimet, úgy tetszik, mintha apró szemű eső verdesné az ablak üvegeket. A pamlag puhasága, a nesztelenül közeledő álom, a félhomály, a mely nem ingerli szemeimet, s az ablaküveget verő eső, csak növeli lustaságomat. Mozdulatlanul fekszem fekhelyemen és bágyadtan álmodozom a multa gondolva vissza, sejtve a jövőt, egészen számítás nélkül kivül hagyva a jelent.

És a mint álmodozom, a mint lélekzetevelem mindinkább gyöngülő lesz: látom magam a multban. Látom magam alig pelyhező bajusszal, erősen kinyalva és minden izemben gyermeknek. A szívem tele ártatlan, szentséges szerellemmel egy gyermek-leány iránt; és tele kétségbeeséssel azon aggodalom miatt, hogy érzelmeimet nem viszonozza. Látom magam mellette a tánciskolában, a mint hallgata-gon állok mellette, a mint nézem vézna termetét, vékony karjait; a mint tánczra kérem föl, a mint

*) E költőileg szép tárczában megismertetjük olvasóinkkal Murai Károlyt az ifjabb írói nemzedék a kiváló tagját, ki közelebb „Virágfa-kadós” című vígjátékával oly szép sikert aratott s ki mint tárczáíró is méltán sorozható az első közt.

Szerk.

átölelem félénken és magammal viszem a tánczba. Érezni vélem azt az érzést, a mely akkor uralkodott rajtam s a melynek rabja voltam. Tudom, hogy az a szerelem áttetsző tisztasága volt és egyetlen vágya az volt, hogy ártatlan csók támadjon a nyomán.

Álmodozásom perceiben gyorsan fut előttem a mult.

Látom magam jóval nagyobb-nak, tapasztaltabb-nak, de mindig éretlennek. Látom magam, a mint régi ideálomnak, első szerelmem tárgyának könnyedén köszönök az utcán; és a mint egy perc-re utána tekintek, csudálkozás fog el, hogy mint tudtam szeretni azt a gyereket, a ki nem csinos, nem szép és nem megnyerő. Pedig hát — noha nagyobb, noha tapasztaltabb vagyok — megint szerelmesnek érzem magam. Szerelmem tárgya egy nagy nő, a ki előtt hebegek, pirulok s a ki nevet gyávaságon. Látom magam, a mint ennek a nagy nőnek elárulom szívem rejtett titkát, a mint végtelen merészséggel megfogom kezét és a mint ő könnyedén magához von és megcsókolja homlokomat. Izzóvá válok egész testemben. Égek, lángolok és fogyok a hávtól. A csókok leszedik arczom gyermekes üdeségét, az ölelések remegővé teszik karjaimat és végtelen, soha nem sejtett, soha nem álmodott tüzláng emészt napról-napra, vadul megmarkolva fiatal-ságomat. Látom magam ebben a folytonos tüzlángban azzal a vágygyal, hogy bár így élve, így hunyhat-nám le szemeimet. Fiatal korom alakját látva szemem előtt, szemrehányást érzek magamban, hogy az a gyerek leörli magát, hogy — mielőtt férfi lenne — agyon égeti, agyon sorvasztja magát.

Könnyebben lélekzem föl, mikor a nagy nő eltűnik gyermek-alakom mellől, mikor távol érzem

magam tőle, idegen helyen, a hol nyugalom vesz körül és a hol nem égeti testem-lelkem a tüzláng. Látom magam idegen helyen, ismeretlenül kóborolni, fél szemmel nézve a nagy nőkre, a kik azt hisztik felőlem, hogy nem ismerem szenvedélyüket és csókjuk perzselő hevét. De mihamar megint szerelmesnek látom magam. Szeretek egy fiatal leányt, a ki egyidős velem, a ki szép és a kinek bűbajos hangja van. Szeretem álmodozással, szeretem vágygyal, szeretem becsületesen, a mint leendő feleségeinket szeretjük leánykorukban. És ő is szeret engem. Látom magam, a mint mellette ülök, a mint kezét kezemben tartom és hallom szavaimat, a mint beszélek neki a mi házias életünkről, jövődől boldogságunkról. Érzem, hogy ez a szerelem a legigazabb, a legmelegebb és hogy ez a szerelem az, a mely elkísér halálos ágyamig és szívemmel tér a sirba. Sokáig, sokáig boldog vagyok. Egészen addig, a míg könnyörtelenül elémbe tárják a valót, hogy ifju vagyok, semmi sem vagyok; és hogy igen becsületes szerelmem tárgya másnak lesz a felesége.

Hosszu, keserves napokon, hónapokon keresztül látom magam sirni, szenvedni. Ruháimmal, nyakkendőimmal nem törődöm, valamint nem törődöm megnőtt hajammal, a mely rosszul áll. Könyet látok a szemeimben s azt a meggyőződést érzem, hogy életem örökké gyanus marad. Hogy mosoly nem támad ajkamon, a feledés nem lesz szívem lakója soha. Csókolom emlékebe adott hajfűrtjét nézem kezeirását és olvasom levelét, a melyben ő is halálvágyról beszél.

És azután megint egy leány mellett látom magam, a ki szeretettel néz rám, a ki elpirul, a ki akadozva beszél és a kiről úgy vélekedem, hogy „elég csinos.” Szerelmem nélkül, hév nélkül, majd-

hiánytalanul kitüntetett 4529 frt 60 kr. összeg helyett csakis 1810 frt összeget utalt ki, mellyel a pénztár ez évi ápril hó végéig teljesen kimerítve van, jóllehet, hogy az iskolaszék a szükségleteket a költségvetés rendjén indokolta, még is annak egyes tételeinél nagymérvű levonásokat eszközölt, nevezetesen:

A fedezetnél 1190 frt 66 kr. után 71 frt 99 kr. kamat összeget vesz fel, holott mint több költségvetés rendjén jelezve volt maga az 1190 frt 66 kr. tőkeösszeg is, a községi iskola szükségleteire felemésztetett s első sorban gondoskodni kellene a magas kormány-nak, hogy ezen összeg visszafizetessék általa s azután veendő fel ennek kamata; — tandíjban 600 frt véte-tett fel akkor, mikor az eddigi tapasztalatokhoz mér-tén 480 frt lett felvéve, s valószínűleg ezen összeg sem foly be, mert az iskolába járó növendékeknek fe-lől több része oly szegény, kiknek tandíjaikat elen-gedni kell.

Állami egyenes adó után 5% 500 frt helyett 936 frt 31 kr irányoztatott elő, holott az indokolá-sban jelezve van, hogy az adóból lekellet vonni a rom.kath. és görög kath. fiuk adóját, melyet azok külön vesznek ki.

A szükségleteknél Péntek Józsefet törvényszerint megillető 3-ik ötöd éves fizetés pótléka 90 frtból min-den alap nélkül 2 frt 50 kr levonatott.

7. sor sz. a. Németi Zsigmondot szintén törvénye-sen megillető 4 évi ötöd évi fizetési pótléka 120 frt minden indokolás nélkül töröltetett.

10. sor sz. a. Farkas Etel segédtanítónő részére s ötlet jogosan megillető 300 frt fizetésből 100 frt töröltetett.

15. sor sz. a. kertiletmény 20 frt töröltetett.

17. sor. sz. a. bérlak kiegyenlítésre az 1881—82. évről felvett 200 frt egészben töröltetett, holott az iskolahelyiség bérlete iránti szerződés a magas kor-mány jóváhagyásával kötöttet.

19. sor sz. a. énegyedés és évi értesítő nyomta-tásra felvett 50 frt egészben töröltetett, pedig ennek készítése nyilván rendeltetett.

21. sor sz. a. a szegény tanulók segélyezésére felvett 200 frt helyett 50 frt állapított meg, jól-lehet a nagy számban lévő szegény tanulókra való figyelemből lett 200 frt összeg felvéve, — annyi lesz részökre segélyezésre fordítandó, a mennyi megállapí-tatott.

22. sor sz. a. 10 tanterem fűtésére 20 öl fára, vágással együtt felvett 400 frt helyett 240 frt állapí-tatott meg, mely összeggel kijönni teljes lehetetlen.

23. sor sz. a. a vegyes szükségletekre, iskola meszelés, aurlás, javításra, a bérleti szerződés szerint felvett 250 frt helyett 160 frt állapított meg, mely összegből a jelzett szükségleteket fedezni nem lehet.

24. sor sz. a. berendezésül 10 pad, asztal, székek, fogasok, tábla és táblatartó állványra felvett 120 frt egészben töröltetett, dacára annak, hogy közelebből lett egy tanítónői állomás rendszerezítve, — azon ok-ból, — hogy mint az indoklásból is kitűnik, 84 leány tanuló egy osztályban el nem fér, — de törvény szer-int el sem helyezhető, — e célból más osztályt kell berendezni.

Ezen levonásokat tetézi a magas kormány-nak még azon intézkedése is, hogy az iskolaszék által ál-lamsegély szükségletül felvett 4529 frt 60 kr. helyett a fent jelzett levonások után a magas kormány által államsegély szükségletül megállapított 2302 frt 40 kr-ból is 20%-et 460 frt 48 krt lelt és így utalt ki 4529 frt 60 kr. államsegély szükséglet helyett 1840 frtot, mely összeg, mint előbb is jelezve van, ez év ápril hó végéig szükségletek fedezésére fordított s így az 1886—87. iskolai évből még hátra lévő május, junius, julius és augusztus havakra fedezet nincsen, a szükséglet pedig a jelzett időre mintegy 1600 forint. Ezek előre bocsátása után:

Kijelentésével annak, hogy az iskolaszék szívé-n hordozza nevelésügyünket, mindent megtett arra nézve,

nem atyai gyöngédséggel fogom meg kezét, és a mikor később bizonyos fásultsággal magamhoz öle-lem, hevesen zokog a keblemen. Érzem, hogy sajná-lom, de nem akarom megbántani. Megcsókolom az arczát, ajkát és azt mondom neki, szeretem. És gyakran, igen gyakran mellette látom magamat, megelégedettnék, boldognak; és ha ilyenkor eszem-be jut a másik hajfirtje, alig van valami hatással rám. A régi szerelemnek, a kétségbeesésnek és le-mondásnak vége van. Az eső mind erősebben veri az ablaküvegeket s egy pillanatra fölnyitom szem-em. Ám a mint ott találok magam a puha pam-lagón, a mint a félhomály kellemességét érzem s az eső hullása növeli álmoságomat: újra lehunyam szemeimet és álmodozva tovább, keresem magam a multban.

Alakom, a mely mindegyre veszt fesze-ségéből és egyenességéből, különféle változatokban lá-tom magam előtt. Látok leányokat és asszonyokat magam mellett és érzek különböző szerelmeket. Az egyik kiragyg szemeimből, a másik tüzlángba bo-rit, a harmadik kételkedő, a negyedik elbizako-dottá, az ötödik aggódóvá és babozóvá tesz. Látom magam ostobának és tulokosnak; látom magam könnyelműnek, a ki elpazarolja mindenét és látom magam zsugorinak, a ki későn akar takarítani.

A mint pedig álmodozom és látom éne-met a mult éveiben, mindig csalódva az érzelmek tartós-ságában és örökkévalóságában: akaratlanul is mo-soly kél ajkamon.

Milyen bolond az ember.

Ha szeret: azt hiszi, hogy az örökké fog tar-tani. Ha megcsalja szerelme tárgya és bánat veszi körül, hiszi: nem fog vigasztalódni többé soha. Ha boldog: ringatja magát, hogy mindig az fog lenni

hogy községi iskolánkat felvirágoztatásra juttassa s dicsekvés nélkül meri állítani azt, hogy a sz.-somlyói községi iskola az egész megyében első helyen áll, — de a fent jelzettekhez hasonló zavarokkal tovább küz-dení magát képesnek nem érzi, ez okból az iskolaszék tagjai kijelentik, hogy a községi iskolának további vezetésétől visszalépnek, s a városi t. közgyűlés által bennök helyezett bizodalmat megköszönve, megbízásu-kat leteszik, azon kijelentés mellett, hogy míg a vá-rosi t. közgyűlés ez irányban tovább intézkednék, — nevelésügyünket szem előtt tartva, — helyeiken meg-megmaradni s az iskola ügyeit vezetni kötelességüknek fogják tartani.

Ezen határozatról a városi közgyűlés jegyzőkönyvi kivonaton értesítettni határozatott.

Egy vidéki szerkesztő jubeliuma, a vidéki sajtó-ról és még valami.

(H.) Roboz István, a kaposvári „Somogy“ czi-mű lap derék szerkesztőjének ritka ünnepe lesz a na-pokban.

Negyven éves írói működésének és huszonöt éves szerkesztői munkásságának ünnepét illi meg a kapos-vári és somogymegyei lelkes közönség.

Roboz István veterán kartársunk mint író és szerkesztő nagy érdemeket szerzett nemcsak az iroda-lomban, hanem a köz- és társas életben is. Hírapírói hivatását egybefűzte az ember hivatásával, a jótékony czélok előmozdításában is. 25 év alatt közel 19,000 frtot gyűjtött társadalmi intézmények javára, s mint-egy 1500 szegény iskolás gyermeket ruházott fel ez idő alatt. — Mindezeket az érdemeket méltányolni tudja Somogymegye, de különösen Kaposvár város lelkes közönsége, s midőn Németh Ignác polgár-mester a Roboz István jubiláris ünnepségében való részvételre felhívta a városi képviselő testületet, ez egyhangú lelkesedéssel fogadta a derék polgármester indítványát, s megbizta a tanácsot a teendő végzé-sével.

Az ünnepélyre hivatalosak lesznek a magyaror-szági tekintélyesebb irodalmi társaságok s a fővárosi sajtó minden képviselői.

Mi, kik a vidéki sajtó munkásai vagyunk, őszinte örömmel üdvözljük a veterán szerkesztőt ju-beliuma alkalmából; mert ha egyéb érdeme nem is volna, mint pusztán az, hogy egy kisebbzerű vidéki városban 25 éven át fáradt és munkálkodott ernye-detlenül a közzéjárt s a közügyek szolgálatában, mint a „Somogy“ szerkesztője, bizony már e körülmény maga is mint ritka eset érdemel följegyzést és elismerést a magyar sajtó részéről, mint a melynek vidéki munkásai között a legerősebb kitartás és képesseg mellett is vajmi kevesen érték meg ezt eddig s fogják elérni még ezután is!

Nálunk még alig van vidéki város, a melynek kulturája odáig lenne fejlődve, hogy a hírlapíró be-csületesen megélhesse tola után. Ha jól számba ve-szük a helyzetet és körülményeket Szeged, Arad, N.-Várad, Kolozsvár, Debreczen és talán még egy-két nagyobb vidéki városban kívül a többi alig jöhet szá-mításba, mint olyan, a mely a sajtó munkásainak a legnagyobb igyekezet mellett is megélhetést biztosít-son s még eme nagyobb vidéki városok hírlapírói is csak kedvező alkalomra várnak s egy pár év után legott szedik-veszik a sátorfát és a központba igye-keznek. Szóval a vidék legtöbbször csak iskolája a kezdő hírlapírónak s melegágya a fejlődő tehetségek-nek, kiknek a hogy szárnyuk kinőtt legott elrepülnek.

Mi ennek az oka?

Az, hogy a vidéki hírlapírók, kik nagyobbreszt a szépirodalommal is foglalkoznak, érzik, hogy a köz-pont nélkül nehezen boldogulnak.

Pedig a mult egészen mást mutat.

A mult azt mutatja, hogy a szív mindig és mindig fogékony újabb szerelemre; hogy öröm nyo-mán bánat fakad és könnyen elfeledjük azt, a kiről azt hisszük, hogy örökre hozzánk van növe.

Szerelmet, hitet csalódást nem lehet elpaza-rolni, mert mindig lakója az a szívnek, társa az em-bernek; s ha nem jelentkezik nem azt mutatja, hogy nincs, hanem azt, hogy pihen.

... Az a mult, a mely álmodozásom köz-ben végig vonult előttem, arról győz meg, hogy azok az érzelmek a jövőben is uralmat nyerhetnek rajtam és hihetőleg látni fogom még magam kü-lönlféle fázisokban és akkor nem jut eszembe, hogy ugy már voltam.

Hiszen az érzelmekben az a kiváló, hogy min-dig az ujság színezetével bír és kizárja az ismét-lődés valószínűségét.

És mert ez így van: azért vagyunk annyiszor oly igen boldogok és igen boldogtalanok.

Azért van hitünk és azért van csalódásunk és lesz is a mig életünk világa el nem sötétül egészen.

Murai Károly.

Egy apokriphus beszély.

Irta: Bartalus István.

Első fejezet.

Czápai Czápa Jónás ur — hajlamaiból ítélve — szerette volna az írásbeli czápát is felfalni.

Jónás urnak azonban — noha dicséretes haj-lamai voltak, — ilyen nagy hatalom nem adatott.

A pajtáskodás, a jó czimborák csinálják máma az író és hírlapíró egyaránt s bárha a művelt közön-ségnek — okulva a maga kárán — szintén van alkalm-a az ilyen coulisas titkok mélyére pillantani s nem is vesz mindent jó pénz gyanánt; de az emberi természet gyarlóságában fekszik, hogy inkább mintsem magát fárassza azzal, hogy observáljon, gondolkozzék és bí-ráljon: — elhiszi azt a mi már mint kész bírálat elibe van találva.

Természetes, hogy ilyen körülmények között a vidéki író, ki a központban nem él s így nem is czim-boráskodhatik össze a nagyobb lapok irodalmi corifeu-saival, háttérbe szorul, sőt teljesen negligáltatik; mert míg a főváros írói — kik akkor érzik csak, hogy a vidéki sajtó is jó valamire, mikor könyveik eladásáról van szó, — nagyon is megvárják a vidéki lapoktól, hogy nevük és könyveik mellett üssék a reklam nagy dobját; addig ők féltékenyen őrzik azt az utat min-den vidéki írótól, a mely a parnaszusra vezet s való-ságos linia forradalom tör mindannyiszor, valahányszor észreveszik, hogy egy vidéki zseni lehuzni készül a cipőt oly célból, hogy a sikos uton felmászhasssék.

Igy aztán beáll az a viszázs állapot, hogy míg a főváros nagyon is tul van halmazva tehetséges és kevésbé tehetséges írók és hírlapírókkal, a melyek közt sok igazi, de kevésbé élelmes tehetség el is kalló-dik; addig a vidéken a sajtó ügye igen sokszor hiva-tatlan kezekbe letéve elveszti értékét és becsét a mű-veltebb közönség előtt, de sőt kicsinylésnek van kitéve, pedig hivatottabb hírlapírók mellett talán virágzásra és tekintélyre is lehetne emelni egy kevés kitartással és igyekezettel.

Ime példa rá a jelen eset, a Roboz Istváné, melyre ma önelégülten és büszkeséggel tekint még az olismerést olyan óvatosan és szűken mérő fővárosi sajtó is.

Mert Kaposvár bár Somogymegyének székhelye, de még sem volt sorozható ama nagyobb városok közé, melynek közönsége nem élhet meg egy, vagy esetleg több helyi lap szellemi tápláléka nélkül; de a magyar hírlap íróinak hivatása az, hogy maga neveljen a lapja számára olvasó közönséget s bizony, ha figyelmet és érdeklődést tud kelteni maga iránt, észre-vétlenül is nélkülözhetetlenné teheti lapját egy na-gyobb város, vagy megye közönségére nézve. Így ha olvasó közönséget teremtett magának, egyuttal megve-tette melegágyát a jó vidéki sajtónak s nemcsak ma-gának, de az irodalomnak s a közművelődésnek is jó szolgálatot tett.

De persze ehhez hosszas kitartás és nagy munka kell s e mellett hosszas küzdelmet kell folytatnia az értetlenséggel, éretlenséggel, félreismeréssel s igen gyak-ran a rosszakarattal és nem ritkán a kicsinyléssel is. S ha még a kitartás és munkaszeretet meg is van a magyar hírlapírók nagy részében; de a többiekkel nem szívesen száll szembe, a kicsinyléssel szemben pe-dig nem tud elég erő várat találni a saját önértéke-ben és erejének, tehetségének öntudatában.

S ezeknek legyőzésére lépésről-lépésre meg kell küzdenie annak, a ki mint vidéki hírlapíró működni akar; mert arról, hogy mint ilyen éljen is, egye-lőre bizony nem is lehet szó.

Addig pedig míg ily kitartó és egyuttal hivatott és tehetséges hírlapírói nem kerülnek lassanként min-den vidéknek, szó sem lehet a vidéki sajtó tekintélyé-ről s az csak merő illúzió marad, hogy abból valaki még e társadalmi állásához mértén megélni is tudjon; de hogy kitartás és tehetség mellett ez nem volna elér-hetőten, az éppen onnan látszik, hogy az országban százával vannak vidéki, illetőleg megyei lapok, a me-lyek — dacára, hogy azt szerkesztőik csak mellékes és nem ritkán kényszerű foglalkozásnak tekintik — mégis csak megélnék ugy a hogy, mert a megyei ér-telmiség nagyon is érzi, hogy szükség volna rájuk s el-néző még gyarlóságaikkal szemben is. Mennyivel ja-vulna már most ez állapot akkor, ha az előfizetés nem

Meg kellett elégednie Magyarországi lakóival, kiket kor és nem, rang, vallás és nemzetiségi kü-lönbőség nélkül faldosott, végül, mint jó keresztyén, krokodilus-könyükkel megsíratván.

Jónás ur, mai divat szerint, magyarnak val-lotta magát, Zápolya és Czápa közt nyelvészetileg igazolván a rokonságot; de voltaképp senki se tud-hatta: vajjon zsidó? magyar? német? horvát? tót? örmény? görög? bolgár? rácz? bunyevác? oláh? rusznyák? avagy éppen cigány volt-e?

De annyi bizonyos, hogy Jónás ur személyé-ben az elősorolt nemzetiségek rossz tulajdonságai egyesült erővel központosultak.

Tehát egyetlen élő példánya a sok egységé-nek, melyben az átkos nemzetiségi kérdések nem eszik meg egymást.

Ezeknél fogva bizonyos az, hogy Czápa Jónás ur egyike azoknak a legnagyobb gazoknak, kik alatt a föld valaha görnyedezett.

Miért? Azért, mert ki tudta vinni, hogy Du-nán innen, Dunán tul becsületes embernek tartásák.

Tudták ugyan igen sokan, hogy Jónás ur el-vétve sem igen szokott az igazak útjára tévedni, de ebben a prókátor világban kinek volna kedve nem igazolható becsületsértés miatt elítéltetni?

Annyival inkább, mert egykor valamikor Czápa Jónás ur is prókátor lévén, azok fajtajához tartozott, kik, ha valaki az utcán udvariasságból megkérdezi egészségi folytonosságuk minőségét, másnap számlát küldenek.

Módszere hasonlított bizonyos orvos-tudoroké-hoz, kik a tudomány minden ágát fölmetsetik láto-gató jegyükre s kinyomatják a hirdetések rovatá-ba, péld. fülész, szülész, szemész, fogász, műtő,

A „Szilágy-Somlyó” husvéti szépirodalmi melléklete.

Dal a fecskékhez.

Oh jertek már kedves fecskék,
Ugy epedünk utánatok,
Mert veletek együtt jönnek
Hozzánk a szép tavasznapok!
Életre kel a természet,
Fölbred tetszhalálából,
S diszpalástot ölt magára,
Ezer himes szép virágból.
A méhek, e kis hordárok,
Feljárják az erdőt, rétét,
S összehordják szorgalmasan
A viaszot és a mézet.
A hangyák, e kis munkások
Megindulnak szépen sorban...
És a merre mennek... jönnek
Utat vernek a lány porban.
Kibuvik a falbogár is
Barna pettyes piros háttal,
E henye kis lazaróni,
S hever egész nyáron átal.
A lepke, e himes lovag
— Ismeretes csapongása, —
Alig pihen egész napon,
Egy virágról száll a másikra.
Az erdőnek dálnokai,
Már hajnalba mind felkelnek
És miként ha díjért tennék,
Oly buzgóan énekelnek.
Tavaszkor mily szép a világ!
Megváltozik az egész föld,
A csend kedves zajjá leszen,
És betelik azzal hegy, völgy.
Illatos lesz a lég, — és a
Láthatár egy tündérország!...
Én azt hiszem, hogy tavaszkor
Földre száll egy kis mennyország!...
Oh jertek hát kedves fecskék,
Ugy epedünk utánatok;
Mert veletek együtt jönnek
Hozzánk a szép tavasznapok!

Páskuj Lajos.

Nehéz keresztfa nyomta vállát. . .

Nehéz keresztfa nyomta vállát,
Tövis vérezte homlokát;
De nem panasztolt sorsa ellen,
Rögös útján csak türt tovább.

A tömeg gúnyja nem zavarta,
Haladt az égi cél felé,
Nagy szíve a kinok csapását
Oly szent békével viselé.

S mikor kiüríté egészen
A szenvedések poharát:
Nyugodtan hunyta szemeit le,
Mert hallá az ég szózatát!

Hogy el fog jönni az idő majd:
A feltámadás reggele.
S betölti szerte a világot
Szívének áldott melege!

Petri Mór.

A h a l á l.

— Mese. —

Irta: *Boér Miklós.*

Nagyon-nagyon régen történt a mit most elbeszélék s még magam sem hinném el, ha — más mondaná . . . Élt valahol, az óperenciás tengeren túl, vagy innen, egy vén, vén ember, aki nagyon sok jót cselekedett, istenfélő volt, felebarátait szerette és jól élt az — anyósával. (Ez már ugy is csak mesében hihető el.) Ezt a derék embert, mint a barnafalusi anyaszentegyház matrikulájából napnál világosabban kitűnik, Záró Pálnak hívták. Hívhatták volna Csukó Palinak is, de a névváltoztatás abban az időben nem volt módiban s a mi emberünk rendkívül ragaszkodott az ősi névhez.

Záró Pálnak nagy kiterjedésű vára, sok kincse és tizenkét gyermeke volt. Ezek közül csak négy leány, akik nagy ügygyel-bajjal utoljára is férjhez mentek. (Pedig még turnürt sem viseltek!) A fiuk is mind megházasodtak a maguk jószántukból. (Értik kedves olvasóim? a maguk jószántukból!)

Teljes volt az öreg boldogsága . . . Azaz, mit beszélék? Ha igazán úgy lett volna, ebből a meséből ma nem lehetne történetet csinálni . . . Nem volt biz ő egészen boldog, de csak egy hiányzott, hogy azzá legyen. Ez az egy dolog — uram bocsásd meg bűnömöt! — a halhatatlanság volt. Erre vágyott örökkön-örökké az öreg őszhaju bácsi: ezért imádkozott éjjel-nappal szakadatlanul . . . A haláltól jobban félt, mint az emberektől, pedig emezek zaklatásai után csak is a magad teljes nyugalmat. E félelem mindenütt üldözte s nem hagyta nyugodni . . .

Egyszer szép, hosszú szakállát gondosan megfésülte s jó korán aludni tért. De alig hunyta be szemeit, nagy dörgés és villámlás ébresztette fel édes álmából. A mikor felnyitotta lankadt szemeit, szent fénytől körülvéve, előtte állott az Isten.

— Eljöttem, hogy megjutalmazalak kegyes életedért, sok nemes tetteidért. Kérj tőlem bármit, én megadom neked; mert te hű gyermekem voltál s az én törvényeim szerint éltél. De jól vigyázz, mert csak egy kérésedet teljesítem s azt utólagosan formulázni nem lehet; a mint kimondtat úgy marad meg s többé nem változtathatok rajta.

Az öreg nem sokáig gondolkozott; hamar készen volt a felelettel. Hisz neki mindene van, a mi egy embert boldoggá, megelégedetté tehet s csak egy van mi lelkének aggodalmat, szívének szomorúságot szerez: a halál.

— Uram! tégy engemet testileg is halhatatlanná.

Az Isten jóságos arczán a szájalom mosolya jelent meg.

— Kérésedet teljesítem, — felelt az Ur — s azzal eltűnt a bámészkodó öreg szemei elől . . .

Másnap a vár udvara szokatlanul élénk volt. Vidám dal, zengő zene hangzott minden felől; zászlók lengtek a vár bástyáiról, mozsarak durrogtak s folyt a bor, mint a víz.

Az öreg Záró már nem aggódik többé; arczán nem ül félelem, iszonyat; derűlten mosolyog, mint ősszel nyilló fa.

Három nap, három éjjel folyt a vigság szakadatlanul . . . A negyedik nap reggelén szomorúan lépett be az öreg nyugalmas szobájába az orvos s óvatosan készítte elő egy nagy csapásra, mely váratlanul s hirtelen érte a halhatatlant. Legkisebb és legkedvesebb gyermeke meghalt . . .

A vén ember megtépte hosszú, fehér szakállát s kétségbeesetten járt fel s alá fényes termeiben.

— Oh, hogy nekem meg kellett érnem e csapást! Mit vétettem ellened örök jóságos Isten? . . .

Még nem volt ideje kiheverni e csapást, midőn nagy családjából ismét elköltözött egy kedves tag, egy élénk eszű, vidám kis unoka . . .

Nem sokára egyik fiát a csata zaja temette el s szép asszony lánya egy kocsizás alkalmával nyakát törte ki. Előbb minden évben, később majd minden hónapban új gyászra ébredt; a még be nem hegedt sebek napról napra szaporodtak mind jobban sajgó fájdalmakkal.

Százötven éves korában már alig volt hét, hogy ne temetett volna. Itt egy gyermeket, ott egy anyát, férjét, nagyanyát, stb. Még nem volt kétszáz éves s már azt is megérte, hogy egyik unokáját — nagy politikai bűn miatt, — bebörtönözték s egy másikat gyilkossággal vádoltak.

A nagy ősi név be volt szennyezve; nem mosta azt tisztára még a halhatatlanság sem . . .

. . . Hát még aztán a mikor ácsok faragták az akasztófát s felállították egy félre eső helyen, egyik sarjadék számára! . . .

Ezt már nem bírta ki az öreg. Hosszu szakállát kitepte s mint egy örült szaladt ki a százados várából . . . Futott, mint a ki utól akar érni egy elszállott kedves madarat, mindenütt keresett, kutott, mint aki elveszté legdrágább kincsét.

Senki sem látta többé az öreget az ősi vár körül . . .

Elbárangolt az százados fák közé, óriás sziklabérczek hasadékaiba botorkált. Benézett a sötét barlangokba, a fenevadak lakóhelyét felzavarta s mind nyugtalanabban ment egyik helyről a másikra; a sziklatetőről a tátongó mélységbe, a vízáradat hullámaiból a csattogó vihar zajába . . .

És sehol sem találta a mit keresett . . .

Egyszer ásót, kapát vett összeesett vállaira és sóhajtozva ment a temetőbe.

Elkezdett ott egy gödröt ásni. Ásta napokig, hónapokig figyelmesen megvizsgálva minden kapa-földet, benézve mélyen minden szakadásba . . .

Egyszer ismét nagy fény vette körül a küzdő öreget. Az Isten újra megjelent előtte.

— Mit keresel oly örült vágygyal, gyermekem? . . . Kérdező a jóságos Isten.

— Keresem amit elvettél tőlem . . . Oh, add vissza nekem a halált!

E perczben hosszú csontkezekkel, kidüledt szemekkel, vállán rozsdás kaszával megjelent mellette az öreg „salabakter“, a halál . . .

A Záró Pál arczán édes mosoly játszott, kiterjeszté megaszott karjait s mintha angyalát látná, sirt, sirt örömében . . .

Mikes huszár.

I.

Ez a história történt réges-régen, Akkor más csillagok ragyogtak az égen, A sok végrehajtó s jót akaró pártok, Nem nyuzták, zsarolták e szegény országot. Midőn a francziák hatalmas császára A mi királyunkkal bátran szembe szálla. Katonákat szédtek bakának, huszárnak A sok szál legény közt nem válogatának, Tánczolt a verbunkos utcáról-utczára Sarkantyuja pengett, feszült a nadrága.

A falu cigánya kommandóra húzta, Fizette a kincstár, ha szakadt a húrja, A ki részegen a verbunk tenyerébe Csapott, katona lett nyomban, hevenyében. Szegény Mikes uram ilyenképpen jára, Szerette a jó bort, bár élete párja E miatt komolyan sokszor megintette, Sőt még veréssel is meg-megfenyegette. Piros csákót nyomtak a fehebubjára, Rézsulytásos tarsolyt fűztek derekára, Báránybőrös mentét mindakét vállára, Lovat alá melyen a hazát szolgálja. — Hiába sápitott szegény felesége Katona lett Mikes, csak az lett a vége.

II.

Harczra készen állott a két ellentábor, Szólt az őrnagy: „Fiuk, hogy ki lesz a bátor, Majd meglátom, ha az adott parancsszóra, Kardotok az ellent vagdalja apróra. De mielőtt ütne a halál órája, Éhen egy se menjen a másik világra, Egyetek, igyatok, de azért módjával, Te meg cigány állj ki egy pár jó nótával.“ „Értjük őrnagy uram!“ szól egy huszár köztük De a maradékot tegnap mind megfőztük, A municiónak meg a más határban. Három lova dőlt ki a szörnű strapában. Szegény Mikes huszár nagy szomorán álla, Vissza-vissza gondolt kedves otthonára, Átkozta szokását, de nagyon megbánta, Hogy ily véletlenül huszárnak beállta. Na meg a kurázsit a hol osztogatták, A fukar sors véle nagyon mostohán bánt. De ha került a sor nagy versenyivásra Ő volt csak az első, ki helyét megállta. Étvágytalanságról soh'sem panaszkodott, Egymaga megette, mit más tíz ott hagyott. Amint meghallja hogy miről beszél társa, Belenéz véletlen az abrakos zsákba, S uramfia mit lát? szava is elállott, Hát a zab a zsákban mind kásávalá váltott. Épen ez volt neki legkedvesebb étke, Libaaprólékkal megteremtettéve. Ez meg ugy történt, hogy Mózes unokája, Ki a csapatnak a terményt liferálta, Sietségében a zsákot megcserélte, S bakazsákot tett a huszáré helyébe. Nosza örült Mikes, jóllakhatik ujra, Lesz a mi a gyomrát megtölti, felfujja. S ágyatvetve benne egy pár kvaterkáknak, Jobban szemébe néz majd a francziáknak. Csakhamar pőfékel a tűznél a kása, A markotányosnék osztják ki rakásra, A sok éhes huszár mint a légy a dögre, Mosolyog, kacsintgat a kását bögrőkre. — Mikes hogy valahogy éhen ne maradjon, Maga volt a főző markotányos asszony, Félre tett magának két egész bögrével, Félvén, hogy a hamis bokorugró némbér, A sok nyalka huszárt majd előbb kínálja, Ő meg az éhséget tovább ki nem állja, — Egyszer megszólal az ezred trombitája, Minden huszár nagyot ugrik szózatára, Nyeregben áll a ló, kirántva a szablya, Jaj annak ki ettől a hatvágást kapja. —

Mikesnek a dolog csak sehogysem tetszett,
Ott hagyni a kását, majd szíve repedt meg,
Egyet gondolt tehát, hogy ne menjen kárba,
Fogta s belenyomta czifra tarsolyába.

III.

Mind-mind közeledett a francziák serge,
Egy vén generális délczegen vezette,
Az ellen lovának ezüstös patkója
Úgy-úgy belevágott a füstölő porba,
Mint cikázó villám a tónak vizébe,
Szeme is káprázott annak a ki nézte,
A huszár őrnagy is tetőtől gálában,
Katonái előtt hegyelt a glédában.
A huszár lovastól úgy állt mint a peczeg,
A közelgő vészről egyik sem remegett.
Csak Mikes uramnak jóvérű szürkéje,
Kapált, ágaskodott, mintha menni kéne,
Habár a gazdája kérte, csitította,
Hullámzó serényét végig simította;
De a szegény állat erre mitsem hajtott,
A kása átjárta a sujtásos tarsolyt,
A tarsoly melege meg a szegény pára
Horpaszát ugyancsak sütötte, szurkálta.
S mielőtt „atakra“ jelszót adtak volna,
Nem hajtva vezérre, nem kommandószóra,
Utczu vesd el magad, addig meg sem állott,
Szegény Mikes rajta hiába kiáltott,
Mig az ellencsapat kellő közepére
Lovagjával hátán nyargalva nem ére.
Szegény jó Mikesnek mit volt mást mit tenni,
Elkezdett dühösen vágni, verekedni,
Úgy forgott a kardja s keze a csuklóba'
Mintha az egész csak gyermekjáték volna.
A francia kardját rája ha kihúzta,
Egy csapását nyomban hattal viszonzta.
Ha meg karabóját mellének szegezte,
A golyó füttyülve surrant el mellette.
Nem volt ki előtte a sarat megállja,
Három francia is hullt egy csapására,
Még a vezéren is olyan sebet ejte,
Félig holtan rogyott a bundás nyeregbe,
A svalizsér hadnagy csak szájátva nézett,
Hogy ő még nem látott ekkora vitézet.
Ezt nem is lehet, hogy földi asszony szülte,
Tán az Istenségnek bosszuló küldötte,
A ki gögjuket egy kissé megalázza,
Mért fenik fogukat a magyar huszárra.
De már nem sok híján cserben hagyta kardja,
A melylyel az ellent oly bátran vagdalta,
Mig a kellő perczen és nagy szerencsére,
Hű társai jöttek Mikes mentésére.
S hullott a francia mint a kaszált búza,
Ha az első kaszás a rendet meghúzza.
Ezzel vége is lett a véres csatának,
Futottak a frankok, többé meg sem álltak.

IV.

Mikes vitéz hire elment a királyhoz,
Egyszer egy gyors futár pecsétetes irást hoz,
Felbonják, megnézik s mi volt írva benne?
Mikest a jó király hadnagygyá nevezte.
Meg egy érdemrendet küldé ráadásul,
Melyhez életfogytig még czulag is járul,
Azonkívül a ló, a tarsoly, a mente,
Jó volna neki ha ráadásba menne,
Hogy pedig hű, kedves, jó életpárja,
Nagy aggodalom közt sokáig ne várja,
Végképp haza mehet, paraszt lehet újra,
S a hadnagyi gázsit életfogytig huzza.
A mint ezt az őrnagy olvasta előtte,
Az örömtől fakadt mindkét szeme könnyre,
Mentéjét vállára, lovát alá kapta,
Kezeszorítását bőven osztogatta:
Köszönt társainak, meg az őrnagy urnak,
S kisdéd falujának így indula utnak.

V.

A mint odahaza telke felé ére,
Messziről ráösmert az anyjok nyelvére,
Ki egy drótos tóttal perlekedék nagyban,
Hogy a tejes bögrén két hasadás nagy van.
Mikes felsohajtott: „Óh ebadta tótja!
Bárcsak a szájából egy jó részt befódna.“
Kedves felesége a hogyan meglátta,
Bámultában rögtön megállt szeme, szája,
Hogy vajjon Mikes-é, avagy csak a lelke,
Nem híven hogy vele incselkedni merne.
S addig a dologgal nem is volt tisztában,
Amig Mikes uram odabent a házban,
Elébe nem állott a diszes mentében,
S ekkép nem szól hozzá: „Kedves feleségem!
Ha megháborítlak, engedelmet kérek,
Hogy vissza hozott a jó isten tenéked.
Ez a kereszt ez'tán, mit mellemen hordok,
Leveszen én rólam minden földi gondot.
Egy huszas jár vele egy napon énnékem,
Ezzel a mig élek italra megérem.

S ha leiszom magam, reám ki se vessen,
Mert a mit most itt látsz, részegen kerestem,
Ha huszárnak akkor fel nem csaptam volna,
Nem lenne Mikesnek most ilyen jó dolgal “
Jó élete párja fogadta, úgy lészen,
Megélnék ezután csendben, békességben.
Hejh, de az asszony nép, az mind olyan fajta,
A mit ma megígér, holnap meg nem tartja,
Mért lett volna különb a Mikes bordája,
Ki boldog akkor volt, ha urát dorgálja,
S már néhány nap mulva Mikesék fészkébe
A viszály szelleme ismétlen betére.

VI.

Falevele hullott, évek, napok multak,
Szegény Mikes már csak romja volt a multnak
Haja, sugár bajsza hófehérre váltott,
Olvasni is már csak pápaszemmel látott.
Vissza-vissza gondolt szép dicső multjára,
Jó fehér lovára, czifra tarsolyára,
Majd keresztjét véve reszkető kezébe,
Álmatlan éjein könnyes szemmel nézte,
Mint hű bizonyágát vitézi tettének,
Hogy a kétes csatát egymaga nyere meg.
Egyre jobban vénült, ereje elhagyta,
A mig a jó Isten megkönyörült rajta,
Letarolta éltét a halál kaszája
S csendes nyugodalmát a sirban találta,
Ha ugyan nagy szükség nem volt rá az égben,
De tarsolya meg van mai nap is épen,
A jó rokonoknak van az birtokában,
Alig egy pár napja még magam is láttam.

Bölcsey József.

Modern „Don Caesar de Bazan“-ok.

— Mutató szerzőnek most megjelent könyvéből. —

Midőn a demokratikus író kifogy a tárgyból,
neki áll és ostorozza a nagynevű, elszegényedett,
vagy szegényedni kezdő arisztokratát. Ostorozza,
mint a vak döngeti a kaput, a nélkül, hogy a föli-
rást, a színt, a házat látná; de mivel be akar jutni
valahová, lármát csap.

Igy vagyunk a demokrata írókkal is. Midőn
önerejükötől felküzdtek magukat valamely szép te-
kintélyes polczra, akkor érzik, hogy még hiányzik
valami dicsőségükből: az ősi név, s mert hiányzik,
róka komájukkal így kiáltanak: „Nem kell a szülő,
mert savanyú!“

A gazdagot szidják, miért nem költi tőkéjét
az utolsó fillérig az irodalomra; ha politikus, miért
nem Széchenyi, ha gazda, miért nem indul el Anglia
példáján, nem tudja kezelni földjét; ha a mágnás
bérletbe adja birtokát, szidják, miért zsaroltatja ki
földseit, éhen hagyván halni a gazdatiszti osztályt:
szóval a mágnás előttünk a „Molnár és fia“ című
régí Ahn-féle anekdota bősének szerepét játszsza,
bárhogy nyergeli meg szamarát, mindenképen becs-
méri.

Nem akartam polemizálni a gazdag uri rend
nevében a zsurnaliszta demagógokkal. Az anynyit
csufolt „Titel ohne Mittel“ alakjait akarom festeni.
Hogy rokonszenvesen-e, nem tudom; azt az olvasó
ítélje meg. Ha egyes vonásokban ráismer az ala-
kokra, elértem célomat.

Első alak B. gróf. Apja csak harmadfél milliót
fecserélt el. Őt a párisi jezsuitáknál feledte, midőn
tönkre jutván, agyonlőtte magát. A jólelkű jezsuiták
a kis maturizálni készülő sarját egyenesen haza-
küldték. Nem volt mit nyerni tőle. Az ifju B. gróf
diplomátává, zárkozott kedélyüvé lévén a rend atyái
között, nem botrányozott meg, hogy őt a tudomány
és szépművészet minden ágában kitűnt növendéket,
midőn a tartáspénz elmaradt, egyszerűen kitették,
hanem hálás mosolylyal, elegáns fölénylyel bucsu-
zott el, mintha otthon nem a nyomor, nem siró
anya várakoznének reá, hanem fejedelmi trón.

Hazajött. Első tette az volt, hogy gyászszal
szívében, mosolylyal ajkán, nyugdíjat alapított daj-
kája számára a vagyon megmaradt romjaiból, any-
ját utazni vitte és maga álnév alatt dologhoz fogott.
A nagy városban szép lakást bérelt anyjának; de
nem lakott vele: nappal meg sem látogatta, csak
éjjel ment hozzá. Volt író, katona, nevelő, czirkusz
lovar, végre — zahlkellner. De nem saját neve alatt.
Ha ráismertek, elajásodást színlelt, mintha vágyai,
szenvédelei tették volna tönkre s ez kergette volna
fokról-fokra az ily kenyérkeresetre. S dolgozott,
hogy anyja, az uri nő, ne legyen kénytelen vele
leszállani a nyomorba, — távol tartotta magát tőle
a világ előtt, hogy este átadván neki napi keresme-
nyét, elfogadhassa hálás csókjait. — Egy golyó meg-
mentette volna e lealázó szereptől, de anyja. . . !

Mágnás pajtsái nem ismerték őt. B. gróf meg-
halt rájuk nézve. A közönség, ha megtudta, ki az a

kinék ételért fizet, szánakozva nézett rá, míg ő sá-
padt, közönséges arczával udvariasan hajlongott.
Hjah! jezsuiták nevelték! — De egyszer egy fia-
tal ember azt találta neki mondani: „No te kellner-
gróf, nem fordulnak meg őseid koporsójukban, ha
megsejtik, hogy te nekem szolgálsz?“ — S a kell-
ner-gróf azon éjjel nem ment el anyjához, de meg-
ölte gyáva ellenfelét. — Rongyos köpenyegű Don
Caesar de Bazan!

C. grófnőnek ragyogó szépségű leányát egy
ifju dusgazdag ráncz nemes vette el. Mikor a le-
ány gyermek volt, egyszer baleset érte, eltört jobb
keze. Aléltágából magához térve, ez volt első
szava: „Oh istenem, hogy tudok majd dolgozni.“ Te
dolgozni! kiáltották a szülők, te egyetlenünk, te ki
szép, gazdag vagy! Mi jut eszedbe?

Keze meggyógyult. Ezt a jobbkezet nyújtotta
— szerelemből — szüleinek hosszas ellenkezése da-
czára a gazdag ráncznak. Bekövetkezett a forrada-
lom. Gyermekai lettek. A férj szenvedélyes kártyás
lévén, tönkre tette magát, gyermekeit, nejét; végre
halált keresett — s talált. A nő, nem ment rokonai,
a gazdag, főrangú rokonok nyakára, hanem — dol-
gozott. Tanított, irt, s fölnevelte gyermekeit. Ezt
érezte meg az a drága asszony tiz évvel ezelőtt, mi-
dőn keze eltört s fölsohajtvá dadogá az említett
mondást.

Sohasem tudta senki, hogy mennyit virraszt.
Cselédei sem. Éjjel fordított, varrt és nappal tani-
tott. Panasz nélkül, büszkén sétált jól nevelt, jól
táplált, elegáns intézetben taníttatott gyermekeivel,
míg ő polgárgyermekek kemény fejébe igyekezett
belediktálni a francia, angol és zene szabályait.
Egy izben egyik tanítványának anyja, egy gazdag
péknek neje, valamelyik sátoros ünnepre kalácsot
küldött neki, s noha szükségben szenvedett, a kalá-
csot hozó asszonynak odaadta havi illetményét bor-
ravaló fejében. Azt a havi pénzt, melyért a pékle-
ányt zongorázni tanítá, s többet feléje se ment.

Selyemben, gyászban járt, de senki sem tudta,
hogy azt a selyem ruhát az egyetlen régi cseléd, a
régí fényből visszamaradt házi butor: a dada, éjente
mint vasalja, hogy foltozza ki.

Gyermekei sem. Ezeket a nevelő intézetből
vasárnaponként dus asztalra, csemegére és sok já-
tékra várták haza.

Hogy az anya tüdejérek romjain vásárolta a
csemegét, azt nem sejték! Hadd örüljenek, ne tud-
ják, mi az a nagy önfeláldozás, mi a büszkeség,
némán tűrni, dolgozni, nélkülözni tudni. Fodrással
fésültetni haját, hogy az utcán elegáns legyen, s
otthon — koplalni.

Meghalt szegény. Csak halála után tudták
meg testvérei, mily gyötrelmet állott ki. Félte attól,
hogy szidalmaznák a könnyelmű, szeretett férj em-
lékét, ha hozzájuk fordulna. S néma gyermek sza-
vát anyja sem érti. Ez volt az én anyám!

B. gróf, kiről már emlékeztünk, pinczer korá-
ban egy izben nem tudott anyján segíteni. Rosz
üzlete volt. Kölcsönért fordult tehát N. grófhöz,
dusgazdag ismerőséhez. Ez tíz forintot adott neki
egy borítékban. De mindjárt elsieltett B. gróf egyik
nagynénjéhez, hogy a dusgazdag nagynéne előtt el-
dicsekedjék vele, hogy a grófné egyik szegény ro-
kokának tíz forintot adott. B. grófné kaczagva fe-
lelt: „Édes N. gróf, lehet, hogy nekem van egy sze-
gény gróf rokonom, de árulók sohasem voltak csa-
ládomban.“ N. gróf ugyanis új mágnás volt és
grófságát is egy elpártolás által nyerte.

S ki látott valaha egy Don Caesar de Bazant
— piszkosan? Ha száraz kenyeret eszik is; de
mosónője van. S ha felöltője nincs, addig beteg,
míg az idő enyhére nem fordul.

Azért oly egyéneket, kiket a fátum, a viszon-
tagságok nagy címökkel szegénységre juttat — nem
csufolni, de sajnálni kell.

Van nekem egy Pintér nevű asztalosom. Ez
azt panaszkolta a minap, hogy nála egy öreg ur la-
kik pinczelakásban bérelt ágyban, ki másolásból
él. De kénytelen felmondani neki, mivel mindennap
tisztá lepedőt kíván s úgy fürdik mint egy kacsa.
Ő nem tűrheti ezt, mert ha ő enyves kezével csakis
szombaton este mosdik, az az ur a tisztá, csupán
tentafoltos ujjával mosdás nélkül is lefekhetnék. S
oly büszke, hogy bár látják, hogy sohasem vacso-
rál, nem fogadna el egy pohár bort, vagy meg
nem kóstolna egy harapás ételt sem. Délután fekete
kávéra jár az „Angol királynő“ kávéházba, holott
megleste már feleségével, hogy nem ebédel; csak
egy zsemlet eszik.

Ma ismét találkoztam Pintér asztalosommal.
Érdekelt lakója. Kérdeztem, hogy fölmondott-e
már neki?

— Dehogy! Nem kellett felmondanom — fe-
lelt. Már egy hete meghalt. S képzelje csak, halála
előtt irt egy levelet; a fiam vitte egy palotába, s
kisült, hogy gróf, el is vitték meszire a családi
kriptába.

Szegény, rongyos „Don Caesar de Bazan.“

Bogdanovics György.

pusztá „nyafiaságos jóindulathól“ és „hazafias támogatásból“ eredne, hanem a valódi szellemi tápot igyekszik megvásárolni ki-ki a megyei vagy helyi lapban? Ezt illusztrálni is felesleges.

Hanem ezt csak úgy „bizalmasan“ mondtuk el. Isten őrizzen minket attól a gondolatától, hogy a cikünk által a meglévő állapotot segíthetni véljünk; ilyen fixa ideával minket senki se gyanúsítson. Sok idő kell arra, hogy a vidéki sajtó Magyarországon hivatalosságának kellő pontjára jusson a fővárosi sajtóval szemben is, — a melyre őszinte örömmel és büszkeséggel tekinthetünk, — megfelelő tekintélyt követelhesen a annak és a fővárosi iróinak ne csak uszályhordozója, reklam dobja, hanem önérzetes pályatársa lehessen — a vidéki lap és a vidéki író.

Ezért oly nagyrabecsülendő mi előttünk Roboz István, a ki szép tehetségével bizonyára talált volna előnyösebb munkakört s nagyobb tért is a központban; de nem vágyott muló dicsőségre és káprázat nem fogta el: megelégedett a vidéki szerkesztő sokszor kétes dicsőségével s az utóbbi időben egyenesen szerkesztői jövedelmére támaszkodva, hangya szorgalommal s férfias kitartással küzdött egy megye szellemi felvirágoztatásáért; nélkülözhetlenné tette lapját és magát s talán többet használt az által a hazai művelődésnek és irodalomnak mint használhatott volna a központban, ahol úgy is feles számban vannak már a tehetségesebb hírlapírók. Ha sok ilyen lelkes uttörője volna a vidéki hírlapirodalomnak, bizonyára más szemmel néznének rá a fővárosi collegák is.

Hanem az méltán feltűnhetett bárkinek is, hogy az ünnepélyt rendező bizottság a meghívottak sorából szépen kifejtette a — vidéki sajtót. Pedig éppen azt szerettem volna szóba hozni, hogy képviseltesse a közeli collegák által a vidéki sajtó is magát az ünnepélyen, s hogy a mi részünkről is megérdemelje a derék Roboz István egy kis meglepetést, a mi neki bizonyára őszinte örömet okozna, például egy arany tollat és serleget. A serleget azért, hogy sok keserűséget íhatott 25 évi vidéki szerkesztősége alatt; az arany tollat pedig azért, mert igazán aranyozni való az a toll, melylyel buzgó működése alatt egyszer feltudta rázni (ha nem is sok eredménnyel,) a mélyen, édesen szunynyadó vidéki sajtót és országos nevet szerzett magának szerény, feltűnést nem kereső működésével.

Ez pedig olyan figyelem volna a derék íróval szemben, a melyet talán megérdemelne a vidéki collegáktól?

Az erdélyrészi magyar közművelődési egyesület szilágymegyei fiókjának alakuló közgyűlése.

Nemes czélért önzetlenül lelkesedni, a szellemi áldozatokkal karöltve anyagilag is áldozni a jóért s őszinte rajongással felkarolni egy nemesen hazafias célt, ez az, mit városunk s megyénk lelkes közönsége a mai nappal teljesített, megtartván az alakuló közgyűlést a kulturegyesület szilágymegyei fiókjának.

Méltányolni az egyesületet, magyaráztatni nemes czélját, teljesen felesleges; hisz mióta csak az első szó, az első felhívás elhangzott, s a sajtó az eszmét teljesen magáévé téve rendületlenül, csüggedést nem ismerve küzdött az eszme mellett, nem jelent meg a lapok hasábjain az egyesület érdekeit illető egyetlen sor sem, hogy az a nagy közönség figyelmét többé-kevésbé le nem kötötte volna.

Szép cél, nemes erkölcsökkel magasztos eredményekre törekvő, mely megérdemli az önzetlen támogatást. Hogy városunk s különösen a megye közönsége nem ezzel fukarkodik, annak szép tanujelét adta a f. hó 11-én megtartott közgyűlés, melyen már eddig 1 örökös, 12 alapító, 80 rendes és 16

homoeo-allo-hydro-vinopata, test-nyújtó, egyenesítő, dagasztó, ragasztó, dörgölő, kenő, fenő, csipkedő, nyuzó, zuzó, csiklandó, sat. sat. S ha ilyenek hivatnak egy uri beteghez, kinek a kényességen kívül semmi baja, elébb megorvoslandó bajt csinálnak. Mert szükségtelen bizonyítani, hogy orvosnak baj nélkül nincs értelme.

Ilyen volt Jónás ur is.

Egyébiránt már réges-régen hátat fordított az igazságnak, azaz, bezárta irodáját s gyakornokait világgá bocsátotta. Lelépett e pályáról, mint mondani szokta, mert a becsületes ember köteles másoknak is tért engedni és juttatni abból a kenyérből, melylyel a maga jövőjét már biztosította.

Ezt szokta mondani Jónás ur, de tulajdonkép visszalépett egy sokkal jövedelmezőbb, gond nélküli, semmittevő hivatal miatt, melylyel egyszersmind nagy hazafi érdemek vannak kapcsolatban, de a melyre, emezeket nem tekintve, úgy a vad, mint a polgárosult ember fiainak kiváló természeti hajlama van.

Meg is siratta az igazság istennője Czápa Jónás urat. Megsiratták az al- és felperesek. Azok, mert legutolsó filléröket is elperelte. Ezek, mert a nyeremény legutolsó fillérét is perköltségre fizették.

Mindezeket egészítse ki még egy pár statisztika tollvonás:

Czápa Jónás ur budapesti háziur; nőtlen; hetven éves; istentagadó.

(Folyt. köv.)

pártoló tag lett bejelentve s még körülbelül ennyi van kilátásba helyezve.

Több lényeges, de térszűke miatt nem közölhető tárgyak mellőzésével ezuttal csak a tisztviselők megválasztásáról referálunk, mely következközleg folyt le: elnökke báró Bánffy György, alelnökké Nagy László és báró Györffy Pál, jegyzökké Hulinka Sándor és Vischán Elek, pénztárossá Bartha Iván és ellenőrré dr. Ajtai Endre választattak.

A választmányba az alapító tagok és egyleteken kívül Tamko Bertalan, Ajtai Albert, Elekes Béla, Somogyi Kálmán és Nagy Domokos, — a megyei választmányba Kerekes József (Zilah), Lázár Ferencz (Ördögkut,) Veress Lajos (Ipp) lettek beválasztva.

Ezenkívül még négy hely lett fenntartva a választmányi tagok sorában, melyek csak a jövő közgyűlésen lesznek betöltve.

Ily férfiak közébe van letéve az E. M. K. E. szilágymegyei fiókjának ügye s ez biztos zálog lehet arra, hogy az egyesület magasztos törekvésének méltóképpen meg fog felelni.

Nem mulaszthatjuk el végül ama fontos határozat közlését, mely szerint az egyesület felhívást fog intézni minden egyes megyebeli culturegyesületi taghoz, hogy tagdíjait befizetését jövőre e helyen teljesítsék.

Hargittay.

Vidéki levél.

T.-Szántó, 1887. ápril 3.

Azt mondá Giccezy barátom, hogy a vidéki levelet az újságban csak annyira becsüli, mint az ételek között a köménylevest. Pedig hiszen a köménymag levesnek is meg van a saját haszna és értéke a több pompás ételek között, — meg van haszna és értéke különösen az egészségben gyengélkedőkre nézve és pedig sokkal nagyobb, mint akár a turós csuszának, akár a májpástétomnak. Így a vidéki levélnek is bizonyos esetekben — szerintem, — meg van a maga értéke az újságban, a mennyiben a társadalmi életből sokszor oly jelenségeket s eseményeket közöl, melyek tanúságot adnak mindnyájunknak a társadalmi bajok megszüntetésére.

Azért hát én — midőn megadom az elsőbséget Giccezy barátom verseinek s rajzainak; — nem tagadom meg a vidéki tudósítás értékét sem. Mert ha minden egyes községből megírnók a heti eseményeket, jókat és rosszkat, a nemes tettek buzditólag, a nemtelenség s visszaélések kárhóztatólag hatnának a közönségre. Így mindkét tekintetben tanúsággal szolgálnának.

Ily elvből indulva ki, én hát csak a vidéki levél mellett maradok, annyival inkább, mivel a versfaragáshoz nem értek, és ad notam: „ha kend üti az én zsidómat, én is ütöm a kend zsidóját“, — egy igaz történetet írok meg.

Van nekünk egy, egyetlenegy drága zsidó mészárosunk, — a „drága“ jelzőt úgy értem, hogy drágán adja a húst, — ki a szegény megsemitizott marháját csak akkor szokta vágóhídra vinni, mikor nem restelli. Kényelmesebbnek találja ő megsakterezni a falu közepén a piac téren, a mészárszék mellett s aztán a kiszenvedett marha hulladékját kiönteni az utczára, az árokba, hogy a tavaszra előre hirdetett kolera-járvány annál hamarabb találja meg községünket.

Egy ember a közel szomszédok közül — nem állhatván már ki házakörnyékén a hulladék büzt, s a schakter által esténként kintzott marha halálos hörgését, feljelentette a törvényellenes állapotot a községi előljárásának, — de biz annak nem lett semmi következtése; sőt a mi zsidó mészárosunknak még jobban kinyílt a szeme. Fejét magasabban kezdte tartani, kalapját mélyebben homlokára huzta, mert a feljelentés következtében egyetlenegy hajszála sem görbült meg.

Igy elbizva magát, folytatta tovább is törvényellenes kihágásait, míg végre találtatott egy másik ember, ki nem a községi előljárásának, hanem a szolgabírói hivatalnál tett jelentést e dologról. Erre már a mi egyetlenegy drága mészárosunk megvakarta kissé őszbe vegyült szakállát. „Se baj! — biztatá magát — van nhekem akár száz tanom is, a kik nem látták magamat a szhéken nyuzni a marhát.“

Nos aztán a vége mégis csak az lett, hogy megidézettett, kihallgattatott és 13 frt bírságban elmarasztaltatott. Lefizette zugolódás nélkül, így gondolkozván: jól van! ha ti ütitek az én zsidómat, én is ütöm a ti zsidótokat. — Visszafizetitek ti ezt nekem megduplázza.

Ugy is lett.

Amint haza érkezett, 2 krral tüstént feljebb emelte a hus árát. A husvivők ha panaszkodtak, nyíltan megmondta: „Nincs nekem a patya pénz, hogy én fizessek magamért hiába, 13 florin kellhet nekem fizetni, — azt vissza kell fizetni a khüzségnek. Adjanak fel még a szolgabíróhoz, osztán akkor esznek még drágább húst.“

Igy vagyunk falun! Egyetlenegy drága zsidó mészáros grassálni tud egy egész községen. Korlátozni nem lehet. Szabad ipar van!*)

Igy bizonyította be a mi egyetlenegy drága mészárosunk, hogy ő felette van a törvénynek, — azaz, bámi kihágást kövessen is el a község kárára, ő nem büntethető, mert ha büntetik is, azt ő kétszeresen sőt háromszorosan is vissza tudja fizettni a községnek.

Lenne csak egy másik székgazda is, majd nem grassálna ökelme; de így mérheti akár 50 kron is is a hus kilóját.

Érmelléki.

*) Éppen azért nem a zsidó a hibás, hanem azértelmiség. Egy-egy barmot a szükséghez mérten levághatna egy e czélra alakult szövetkezet és ehetnének húst békességben, zsebre téve a nyereséget. Ennyi élelmiség ma a magyar emberre is ráférne. Tesse nek csak gondolkozni felette! Szerk.

Különfélék.

* **Mellékletünk tartalma:** Dal a fecakékhez. (Költemény) Páskuj Lajostól. Nehéz keresztfa nyomta vállát. . . (Költemény) Petri Móról. A halál. (Mese) Boér Miklóstól. Mikes huszár. (Vig verses) beazély) Bölöny Józseftől. Modern „Don Caesar de Bazanok“ Bogdanovics Györgytől.

* **Egy apokrifus beszély** czim alatt jelen szá-munkban kezdjük meg Bartalus Istvánnak, lapunk számára átengedett modern tárgyú vig beszélyét, melyet a jeles szerző egy fővárosi tekintélyes írói körben felolvasva, azzal élénk derűtséget keltett. Miután a becses munka lapunk több számában jelen meg, megleget ajánljuk azon t. olvasóink figyelmébe, kik élvezetet találnak egy valóban zamatos, pezsgő humorral irt beszély olvasásában.

* **Kinevezés.** Ifj. Kulin Imre zilahi kir. törvénytársi jegyző a helybeli járásbíróshoz aljárásbíróvá neveztetett ki. Gratulálunk!

* **Feltámadás.** Előttünk a sötét gyász és a harangok zugása között elhangzott a háláadó „Alleluja!“ A sirbort falai leomoltak és az ajtatos hívők fényesen ünnepeleék meg a keresztény világ, a megváltó szeretet Istenének feltámadását. Az eszme, melynek fénye egyformán tiündöklök a keresztény egyházakon, ahöz illően lett megünnepelve, ugy az ev. ref., mint a rom. kath. egyházakban. Az istenitisztelet, a valóban elragadó egyházi beszédek, sokáig megőrzik emléket az ihletett nyelvű, gondosan készült szónokoknak. Feltűnő volt azonban, hogy a dalárda távollétével tündökölt. A mint részt vett eddig a világi ünnepélyeken, úgy itt is helyén való lett volna megjelenése, mert harmóniája felváltva ez egyházakban az ünnepélyt nagyban emelte volna. Vajha ez óhajításunk jövőre nézve teljesedésbe menne.

* **A sz.-somlyói adóhivatal területén** a III. osztályú adó-kivető bizottság által márczius 30, 31, ápril 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8-án tárgyalatott 73 községből és 1 városból 1157 adózó tétele, megállapított adóban 12716 frt 2 kr; ebből esik Sz.-Somlyóra 3459 frt 48 kr, a takarékpénztárra és nyomdára pedig 1486 frt 52 kr.

* **Községgyűlés.** Husvét másodnapján d. e. tartotta a r. kath. egyházközség évi közgyűlést. A gyűlésben az elnök évi jelentése, az orgona javítását fedező önkéntes adakozások, az egyházi illetmények időszéri ki-róvása és szükség esetén való behajtása körül fordult meg a tanácskozás. Az egyházi elnök Trusza Lajos esperes-plébános, átgondolt tárgyilagossággal szólott az év alatt történetekről, s ama hiányokról, melyeket elő sorban nem az egyházmegye, de maga a hitközség van hivatva jóvátenni. Az elnököt a közgyűlés viharosan megéljenzte azokkal együtt, kik a hitközség ügyeiben közelebbről folytak be. Igaz elismerését adta a közönség azoknak, kiknek ügybuzgósága és erélye egy rövid év alatt örvendetes haladást eszközölt.

* **Átvonulás.** A f. hó 11-én éjjel vonult át városunkon egy honvéd század, a mely 4 tiszt és 152 legényből állott s Zilahról jöve Debreczenbe távozott az idei fegyvergyakorlatok megajtése végett. Egy éjjel maradt nálunk s a hajnali órákban folytatta útját Debreczen felé. Jó utat és kitartást a derék hadfiaknak!

* **Halálozás.** Ifj. Hummel Károly gyümölcsényi körjegyző folyó évi ápril hó 8-án d. e. 11 órákor életének 31-ik évében, alig tíz napig tartott betegség után elhunyt. Hált tetemeit folyó évi ápril hó 10-én délután 2 órákor helyezték a rom. kath. egyház szertartása szerint örök nyugalomra, az ottani sírkertben. A korán elhunyt derék hivatalnokot a nagyszámú családon kívül özvegye és két kis árvája siratja. Legyen emléke áldott!

* **A gazdaközönség figyelmébe.** A m. kir. 5-ik honvédhuszár ezred pótlóvázó bizottsága által f. évi május 2-án Zilahon délelőtti pótlóvak fognak vásároltatni. A lovaknak tökéletesen egészségesek, jól tápláltaknak és teljesen hibátlanoknak kell lenni, magasságuk 155—166 centiméter, koruk 5—8 év körül legyen. Lovak, melyek ezen követelményeknek meg nem felelnek, nem fogadhatnak el. Az ár a ló minőségéhez képest alku szerint 200-tól egész 300 forintban állapittatik meg s a kialakított összeg a lólevél előmutatása után a helyszínen fog kifizettni. A lótenyészők és tulajdonosok ennelfogva eladó lovaiknak minél tömegesebb előállítására saját érdekökben iparkodjanak. A bizottság vásárol még: f. évi ápril hó 28-án délelőtti Tasnádon, 30-án Szilagy-Somlyón, május 2-án Zilahon, 3-án Zilah környékén, 4 és 5-én Zsibón az országos vásáron.

CSARNOK.

Két vigjáték.

(„Névnapi meglepetés“, — „Kristóftér 78. szám“, vigj. 1 felv. Irta báró Bánffy György; először adatott a sz.-somlyói műkedv. színházban, 1887. ápril 11-én.)

Az egyfelvonásos kis vigjáték igen népszerű s felkapott irodalmi genre kezd lenni a fiatal írók előtt. Alig pár hó alatt több apró vigjáték került előadásra a nemzeti színháznál s a nagyobb vidéki színházaknál, több s kevesebb szerencsével.

S ez míg egyfelől azt bizonyítja, hogy némely mulattató ötlet dramatizálására e válfaj igen alkalmas, — másfelől a következmény a mellett szól, mikép igen alkalmas csaletek arra nézve is, hogy az író lépze menjen s egy látszólag könnyű feladat: egy egy felvonásos vigjáték megírásához fogjon. Így némelyik igen eléggnek tart egy elcsé-pelt történetkét új costumbe bujdatni, szereplőit kü-lönböző furfangos eszközök segítségével a színpadon le- s fel rángatni, mint valami Paprika Jancsit; — alakjait a novellákban megszokott chablon szerint beszéltetni s a végén egy bukfenczczel a megirt darabot befejezni s azt hiszi, hogy ezzel igen hálás munkát végzett, a mely tapsot s koszorut hoz quantum satis.

Pedig a színpad igen csuszamlós talaj, a mely ritkán kedvez a talmi tehetségeknek s míg a valódi élet a lámpa fényénél kétszeres hatással lép élénk; addig a mondva csinált, erőltetett élczek, ötletek és alakok mindig hatás nélkül hagynak s elvesznek a festett világban, melynek csodálatos légkörében csak is az az író számíthat tartós életre, a ki ismeri annak minden apró titkát s már előre is ki tudja számítani minden mozzanatnak kedvező sikerét.

Báró Bánffy Györgynek két vigjátékáról lévén szó, el kell ismernünk, hogy darabjait nem sorozhatjuk eme kísérletek közé.

Az egyik („Kristóftér 78.“) már nem ismeretlen lapunk olvasói előtt; mindjárt előadása után ismertette volt az Bogdánovics György munkatársunk által. Ismeretes az a körülmény is, hogy a fővárosi sajtó némely része igen is erős leczkét kívánt adni a bárónak, a ki — szerintük, — sportnak tekintette a vigjáték írást, mint akár a lovaglást, parforce vadászatot, kerékpározást, stb. Any nyit azonban szívesek voltak a szigorú kritikusok is beismerni, miszerint a sport e neme még is csak szép s nem is éppen utolsó.

A „Kristóftér 78.“ meséje ismeretes lévén előttünk, egyszerűen constatáljuk, hogy a darab közepes sikert aratott. Van egy pár jelenete, mely igazán élénken, csinosan van megírva s ezek nem is hagyták hidegen a hálás közönséget. Így p. igen sikerültnek tartjuk az első jelenetet, mely Mándy gróf és Várhegyi Béla között folyik le, kik egészen ügyesen, pikánsul beszélgetnek; vagy a midőn özv. Laroche Várhegyi Bélát, a könnyű véru, de alapjában romlatlan világfit meghódítja.

De érzik is rajta, hogy a szerző az egész darabot egy pár sikerült jelenet kedvéért írta meg s így a részletekért az egész darabot hozta áldozatul. Hanem éppen e jelenetek arról tesznek tanúságot, hogy írójukban van érzék, izles és jellemző képesség; ámde a részletek hatása alatt az egésznek hatása elmosódott, daczára annak, hogy a szereplők Mándy gróf (Józsa Oszkár ur.) Clarisse (Szathmáry Erzsike k. a.) Várhegyi báró (Somogyi Kálmán ur.) özv. Laroche (Huberth Mariska k. a.) Laroche, ezredes (Ruszká István ur.) Gyuri (Ajtai Endre ur) Mili (Farkas Matild k. a.) mindannyian teljes igyekezettel, buzgalommal iparkodtak a darab sikerét megmenteni.

Az első vigjáték („Névnapi meglepetés“) igazi meglepetés lett volna hát e darabbal szemben, ha a rendezőség utolsóának teszi a programmban. Ez a legújabb terméke s ha nem csalódunk második komolyabb kísérlete a bárónak, a vigjáték írás terén.

Meséje a következő: Peéri földbirtokosnak névnapija közeledvén, neje (Anna) egy művelt, csinos asszonyka egy vigjátékot ír s azt nagy buzgalommal iparkodnak betanulni Bagossinéval, egy ugyancsak azon községbeli földbirtokos nejevel. Bevonják e tervükbe Zólyomi Oszkárt is, kinek a Bagossy Bercei első nejétől származott Róza leányával van komoly szívbéli ügye s így éppen kezük ügyében van, mivel gyakori látogatása — mi a titkon folytatott próbákhoz is okvetlenül szükséges, — nem is lehet feltűnő. Az első jelenet is éppen azzal kezdődik, hogy Zólyomi szerelmet vall Rózának és megkéri annak kezét, ki ezt örömmel tudatja atyjával, a ki nemcsak hogy beleegyezik e frigybe, de sőt igen örvend azon, mert hát Zólyomi „jó parthie.“ A Rózától nyert biztatás után Zólyomi mint jól nevelt emberhez illik a tatától is készülöben van megkérni leánya kezét; — ámde e közben egy a szindarabhoz szükséges levélke, még pedig szerelmes levélke, kerül a Peéri keze közé, mit a szobában lelt s ebben nem kevesebbről van szó, minthogy Zólyomi elakarja szöktetni az ő nejét. E levelet Peéri közli Bagossyval s mikor Zólyomi ettől leánya kezét kéri meg, határozottan kossarat kap; de sőt a kis Róza is hitelt ad a büns viszonyoknak s e miatt elhidegül Zólyomitól, ki sehogysem tudja kimagyarázni e hirtelen változást, a melyre azonban szükség sincsen, mert egy — csakhamar ez események után, — lefolyt és Peéri, Bagossy és Róza által részint véletlenül, részint szándékosan, de egymás tudtán kívül kilesett próba, a melyen Zólyomi most már Bagossynénak vallott szerelmet (könyv nélkül mondva szerepét, melyben mindenki saját nevén nevezetik,) mindent kiderít és a mulatságos félreértésen alapuló viszálykodás vége egy — nagy kibékülés lesz, a melyen az asszonyok teljes diadalt aratnak, a férfiak erős leczkét kapnak, Zólyomi pedig Róza kisasszony kezét, a mi neki éppen elegendő.

A mint az ügyesen kigondolt meséből is látható a „Névnapi meglepetés“ némi szellemi atyafiságban áll a „Kristóftérrel“, a mennyiben itt is

egy levél csinálja a bonyodalmat. A drámai mag tehát nem új, de a mindvégig élénk dialóg, a gyorsan és szabatosan kifejlés felé induló cselekvény, a találó és helyes jellemzés, teljes sikert biztosítanak a darabnak; egyedül az apa és leány közötti első jelenés az, a mely kissé bőbeszédű, mert a néző hamarabb tisztába jön a helyzettel, mintsem a szerző attól megvárná.

Aztán van egy alakja e darabnak, a mely bár tagadhatatlanul mulatságos, de nem éppen szükséges a cselekmény előbbvitelére. Ez Zrinyi Miklós a semita korcsmáros, ki ősi nevét ötven krajczáros stemplivel szerezte; de azért igen rátartó.

Ennek az alaknak a mellett, hogy ismeretes, inkább népszínműben volna helye, mint modern vigjátékban; de azért nem haragszunk meg sohasem a szerzőre, ha élénk vezet, mert mulatságos és okos, — mint a legtöbb semita korcsmáros.

E darab a szerző előbbi művéhez képest határozott haladást jelent. Kedves apróság, melyben van lüktető erő, s a mely mindvégig lekötve tartja a figyelmet.

Szerzőt kétszer is kitapsolták érte s egy szép virágcsokrot is kapott; kihívták a szereplők mindannyiját is.

Peéri (Faragó Sándor ur), Bagossy Bercei (Ruszká István ur), Zólyomi Oszkár (Vischán Elek ur) Zrinyi Miklós (Páskuj József ur), mindannyian teljes sikerrel játszottak; csupán a modern Zrinyi öltözeke ellen lehet némi kifogásunk, a mennyiben a semita korcsmáros is csak teljesen begombolt nadrágban szokott tisztelkedni földesura előtt.

Anna (Szathmáry Irén k. a.) Ilka (Józsa Anna k. a.) Róza (Nagy Erzsike k. a.) a tőlük megszokott kedvességgel töltötték be szerepköreiket.

A zsufolásig megtelt ház nem is fukarkodott az elismerésben sem a szereplők, sem a szerző iránt.

—r.

Szerkesztői üzenetek.

T. munkatársaink elnézést kérjük a miatt, hogy husvétii számunkra beküldött dolgozataikat a felhalmozott munkaanyag miatt a jelen számba be nem szoríthattuk. Mult számunkból is több kiszedett cikk maradt fenn s e mellett tekintettel kellett lennünk az előbb beküldött dolgozatokra és az időszünetekre. Azonban a nem alkalmiakat később kiadjuk.

G. D. M. urnak. Szíves sorait vettük a legközelebb magán levelet írunk. Üdvözlöt!

B. M. urnak. Nagy köszönet! Azonnal válaszoltunk; s oda jutott?

Hirdetések.

4326—1886. tjkv. sz.

Arverési hirdetmény.

Borz Juon jázi lakosnak Gile Gábor váraljai lakos elleni végrehajtási ügyében, a bírói árverés 10 frt perbeli 37 frt korábbi végrehajtási, 10 frt 25 kr árveréskérsi és a további költségek erejéig ezenel elrendeltetvén, határidejéül 1887. évi május hó 12-ike d. e. 10 órai megkezdéssel a zilahi kir. törvényszék területén fekvő Váralja község házához kitézetik, az árverési feltételek pedig a következőkben állapittatnak meg:

I. Elárveroztetnek szükség esetére a kikiáltási áron alól is végrehajtást szenvedők Gile Gábornak a váraljai 50 és jázi 123 telekjegyzőkönyvben bejegyzett Gile Mária, Gile Oana, Bogye Péter a Hulubi, ugy kisk. Gile Flóra, Gile Pásk, Gile Ilie és Gile Péternek közös egynevedrésű birtok-illetménye és pedig a V. t. 156. §. a., és d., pontjainál fogva a nevezett közös tulajdonosokat illő többi birtokrészeknek együttesen:

a., a váraljai 50 tjkvbeli 162 számú egész belsőség a rajta levő 72 számú házzal és tartozékaival 495 frt kikiáltási ár mellett.

b., Ugyanazon tjkvból a 160 sz. alatti szántó 88 frt kikiáltási ár mellett.

c., a jázi 123 tjkvból a 397 számú szántóföld kikiáltási ára 46 frt 50 kr.

II. Árverelni szándékozók (kivétel nélkül) tartoznak a kikiáltási ár tizszázötölját készpénzben, vagy oवादékképes értékpapirban a bírósági kiküldött kezéhez bánatpénzüll előre letenni, avagy az annak előzetes letétbe helyezéséről nyert elismervényt átadni.

III. Legtöbbet ígérő köteles a vételár felét a leütéstől egy, másik felét melybe a bánatpénz is beszámítandó, újabb egy hónap alatt, mindenkori 6% kamattal a sz.-somlyói kir. adó, mint letéthivatalnál a letétkezelési szabályrendelet szerinti eljárással befizetni.

A többi árverési feltételek ezen bíróság telekhivatalában és a Váralja és Jáz községi előljárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kir. járásbíró, mint tkvi hatóság Sz.-Somlyón, 1887. február 26-án.

DOBOLYI,
kir. járásbíró.

30—1—1.

3827—1886. telekkvi sz.

Arverési hirdetmény.

Az adókinestárnak Ecsedi Mihály bagosi lakos elleni végrehajtási ügyében a bírói árverés 69 frt 27 és fél kr adóhátralék, ennek a kielégítésig járó 6% kamatai 5 frt 10 kr végrehajtási 4 frt 70 kr árveréskérsi és a további költségek erejéig ezenel elrendeltetvén, határidejéül 1887. évi május hó 17-ike d. e. 10 órai megkezdéssel a zilahi kir. törvényszék területén fekvő Bagos község házához kitézetik, az árverési feltételek pedig a következőkben állapittatnak meg:

I. Elárveroztetnek szükség esetére a kikiáltási áron alól is végrehajtást szenvedők Ecsedi Mihálynak bagosi 372 tjkvbeli (1207. 1321. sz.) alatti szőlő, gyümölcsös és rét birtoka a tartozékai 690 frt kikiáltási ár mellett.

II. Árverelni szándékozók (kivétel nélkül) tartoznak a kikiáltási ár tizszázötölját készpénzben vagy oवादékképes értékpapirban a bírósági kiküldött kezéhez bánatpénzüll előre letenni; avagy az annak előzetes letétbe helyezéséről nyert elismervényt átadni.

III. Legtöbbet ígérő köteles a vételár felét a leütéstől egy, másik felét melybe a bánatpénz is beszámítandó, újabb 1 hónap alatt, mindenkori 6% kamattal a sz.-somlyói kir. adó mint letéthivatalnál az újabb letétkezelési szabályrendelet szerinti eljárással befizetni.

A többi árverési feltételek ezen bíróság telekhivatalában és a Bagos községi előljárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kir. járásbíró, mint tkvi hatóság. Sz.-Somlyón, 1887. február 24-én.

DOBOLYI,
kir. járásbíró.

27—1—1

4175—1886. tlkvi sz.

Arverési hirdetmény.

Az adókinestárnak Jepure Demián alsóbáni lakos elleni végrehajtási ügyében a bírói árverés 120 frt 11 kr adóhátralék, ennek a kielégítésig járó 6% kamatai, 5 frt 10 kr végrehajtási, 4 frt 70 kr árveréskérsi és a további költségek erejéig ezenel elrendeltetvén, határidejéül 1887. évi május hó 13-ika d. u. 2 órai megkezdéssel a zilahi kir. törvényszék területén fekvő Alsóbán község házához kitézetik, az árverési feltételek pedig a következőkben állapittatnak meg:

I. Elárveroztetnek szükség esetére a kikiáltási áron alól is végrehajtást szenvedők Jepure Demiánnak az alsóbáni 123 tjkvben bejegyzett 149 számú házaa belsőségek a tartozékai továbbá a 491, 522, 620, 852, 994, 998, 1185, 1324, 1329, 1389, 1389, 1445, és 1698, szám alatti szántó, kaszáló és szőlő földel együttesen 683 frt kikiáltási ár mellett.

II. Árverelni szándékozók (kivétel nélkül) tartoznak a kikiáltási ár tizszázötölját készpénzben, vagy oवादékképes értékpapirban a bírósági kiküldött kezéhez bánatpénzüll előre letenni; avagy az annak előzetes letétbe helyezéséről nyert elismervényt átadni.

III. Legtöbbet ígérő köteles a vételár felét a leütéstől egy, másik felét, melybe a bánatpénz is beszámítandó, újabb egy hónap alatt, mindenkori 6% kamattal a sz.-somlyói kir. adó mint letéthivatalnál a letétkezelési szabályrendelet szerinti eljárással befizetni.

A többi árverési feltételek ezen bíróság telekhivatalában és az Alsóbán községi előljárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság. Sz.-Somlyón, 1887. február 26-án.

DOBOLYI,
kir. járásbíró.

28—1—1

4185—1886. tkvi sz.

Arverési hirdetmény.

Az adókinestárnak Csikor Togyer és neje Bolozsán Todora alsóbáni lakosok elleni végrehajtási ügyében a bírói árverés 103 fél 19 és fél kr adóhátralék, ennek a kielégítésig járó 6% kamatai, 6 frt 10 kr végrehajtási, 4 frt 70 kr árveréskérsi és a további költségek erejéig ezenel elrendeltetvén, határidejéül 1887. évi május hó 13-ika d. e. órai megkezdéssel a zilahi kir. törvényszék területén fekvő Alsóbán község házához kitézetik; az árverési feltételek pedig a következőkben állapittatnak meg:

I. Elárveroztetnek szükség esetére a kikiáltási áron alól is végrehajtást szenvedők Csikor Togyera és neje Bolozsán Todorának az alsóbáni 60 tjkvbeli 71 szám a. belsőségi kert, 77. sz. alatti házasbellek és 740 sz. a. szántóföldből álló közös birtokuk s járuléka 385 frt becsár kikiáltása mellett.

II. Árverelni szándékozók (kivétel nélkül) tartoznak a kikiáltási ár tizszázötölját készpénzben vagy oवादékképes értékpapirban a bírósági kiküldött kezéhez bánatpénzüll előre letenni; avagy az annak előzetes letétbe helyezéséről nyert elismervényt átadni.

III. Legtöbbet ígérő köteles a vételár felét a leütéstől egy, másik felét, melybe a bánatpénz is beszámítandó, újabb egy hónap alatt mindenkori 6% kamattal a sz.-somlyói kir. adó mint letéthivatalnál a letétkezelési szabályrendelet szerinti eljárással befizetni.

A többi árverési feltételek ezen bíróság telekhivatalában és az Alsóbán községi előljárásnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság. Sz.-Somlyón, 1887. február 26-án.

DOBOLYI,
kir. járásbíró.

29—1—1